

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 27 april 2005

Ö 4803-03

KLAGANDE

1. GW

Ombud: advokaten SE

2. IW

MOTPART

SW

Ombud: advokaten AS

SAKEN

Rättegångshinder

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, avd. 2, beslut den 18 november 2003 i mål ÖÄ 3935-03

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

Det ankommer på tingsrätten att i samband med ärendets avgörande pröva frågan om ersättning för rättegångskostnader.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

GW och IW har yrkat att Högsta domstolen med undanröjande av domstolarnas beslut förklarar att SW skall föreläggas att inom viss tid visa att skiljeförfarande påkallats vid äventyr av att hennes ansökan om att likvidator skall förordnas annars kan komma att avvisas eller ogillas. Yrkandet får uppfattas som innefattande ett yrkande om att ansökningen skall avvisas eller ogillas.

SW har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i domstolarna.

GW och SW har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

SW har ansökt om att tingsrätten utser en likvidator för avvecklandet av parternas enkla bolag. Hon har därvid åberopat omständigheter till stöd för att bolaget trätt i likvidation enligt 2 kap. 24 och 25 §§ lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag. GW och IW har bestritt bifall till ansökan och därvid hävdat att det inte föreligger grund för likvidation. De har vidare invänt att den i bolagsavtalet intagna skiljeklausulen utgör rättegångshinder för prövning i domstol vad avser frågan om det föreligger grund för likvidation.

GWs och IWs talan redan i såväl tingsrätten som hovrätten får förstås som innefattande ett yrkande om att SWs ansökan om utseende av likvidator skall avvisas eller ogillas. Yrkandet om att hon skall föreläggas att visa att skiljeförfarande påkallats vid äventyr av att ansökan avvisas eller ogillas utgör en meningsyttring avseende tingsrättens handläggning.

I 2 kap. 24 och 25 §§ handelsbolagslagen regleras vissa situationer då ett enkelt bolag skall träda i likvidation. Tvister rörande dessa bestämmelser prövas som utgångspunkt i den ordning som gäller för tvistefrågor i allmänhet (jfr prop. 1979/80:143 s. 54 och 125). Bestämmelserna är tvingande på så sätt att en bolagsmans rätt att åberopa dem inte kan avtalas bort på förhand. Bolagsmännen är dock oförhindrade att komma överens om att inte åberopa dessa grunder för likvidation sedan de kan ha inträffat (jfr Nial, Om Handelsbolag och enkla bolag, 3:e uppl., s. 260 f. och 271 samt Lindskog, Lagen om handelsbolag och enkla

bolag, s. 696 och densammes Skiljeförfarande, s. 242 not 45). Frågan om det föreligger grund för likvidation är således skiljedomsässig.

Enligt 2 kap. 37 § handelsbolagslagen får domstol på ansökan av bolagsman utse likvidator att verkställa likvidationen. En sådan ansökan handläggs i tingsrätt som ett ärende. Bestämmelsen är tvingande och av dess lydelse följer uttryckligen att möjligheten att utse likvidator tillkommer domstol. En bolagsman kan därför inte genom en skiljeklausul hindras från att få en ansökan om utseende av likvidator prövad i domstol (jfr Lindskog, Lagen om handelsbolag och enkla bolag, s. 853).

En förutsättning för att en ansökan om utseende av likvidator skall bifallas är att bolaget trätt i likvidation. Samtliga omständigheter som SW i sin ansökan åberopat till stöd för att bolaget har trätt i likvidation hänför sig till bolagsavtalet och omfattas således av den åberopade skiljeklausulen. Denna klausul får med hänsyn till vad som anförts ovan anses hindra att den nu aktuella prejudiciella frågan om bolaget trätt i likvidation avgörs i domstol.

Som tidigare anförts utgör skiljeklausulen i sig inte hinder för att ta upp ansökningen om utseende av likvidator. Det ankommer på tingsrätten att ta ställning till frågan om det finns skäl för att SWs ansökan skall förbli anhängig vid domstol i avvaktan på att tvisten rörande bolagets likvidationstillstånd avgjorts genom skiljeförfarande eller på annat sätt, eller om ansökningen skall prövas omedelbart.

Med hänsyn till vad nu sagts skall överklagandet lämnas utan bifall.

Det ankommer på tingsrätten att i samband med ärendets avgörande ta ställning till frågan om ersättning för rättegångskostnader.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Regner, Pripp (skiljaktig), Lundius (skiljaktig), Lindeblad (referent) och Calissendorff

Föredragande revisionssekreterare: Börjesson

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga 1 till
PROTOKOLL
2005-04-12Mål nr
Ö 4803-03

Justitieråden Pripp och Lundius är skiljaktiga och anför:

”Vi är ense med majoriteten såvitt avser de första till och med femte styckena under rubriken Skäl men anser att återstoden av skälen bör ha följande lydelse: Som tidigare anförts utgör skiljeklausulen i sig inte hinder för att ta upp SWs ansökan om utseende av likvidator. Så länge SW till stöd för sin ansökan åberopar endast att bolaget på grund av nyssnämnda omständigheter trätt i likvidation och parterna är ense om huruvida omständigheterna innebär att likvidationsgrund föreligger - en tvistfråga som på grund av GWs och IWs inställning kan avgöras bara genom ett skiljeförfarande - får hinder anses föreligga mot att pröva hennes ansökan.

Därför anser vi att hovrättens beslut skall undanröjas och att det bör ankomma på tingsrätten att på nytt pröva GWs och IWs yrkanden.”